

Lap: *Világ*

Megjelent: 1926 febr. 21.

Végelgyengülésben kipusztultak a pesti kártyaklubok

tendő előt. Hús-milliók cseréltek pillanatok alatt az asztal, este kilenc órákor, amint felsattant a krupié hangja:

— Mindenki tett? — a chemin-asztal zöld posztója üres maradt és az asztal mellett ülő izzadt, szomorú játékosok kifordított tenyérrel mutatták, hogy a tárcájukban „nincs tovább”. A tabló feloszlott, a kártya híres nagyüzemében leoltották a lámpákat. Este kilenc órákor a soktermes kártyabarlang feketesége önmaga halálát gyászolta.

Ez a tény buzdította a riportert, hogy végigrazzáza a pesti játékszobákat.

Ami itt következik, pontos, jóleső statisztika arról, hogy szünt meg a kártyamámor gyilkos szenvedélye Budapesten.

A szakértők szerint az agónia nem most kezdődött. 1925 nyarán indult el; előbb csak alattomosan, titkos jelenségekkel.

Pár „nagy játékos” elmaradt a végzetes asztal mellől. Ezek „sárosak” voltak. A kártya külön frazeológiájában a „sáros” azt jelenti, hogy zsetonosnak, más játékosnak, pinkabérlőnek annyival tartozik már az elétkozott poentör, hogy adósságai elől elrejtőzik. A sárosokat azok követték, akik utolsó párnájuk árát már a bankba dobták — és nem bírják tovább a pénz-zabáló iramot.

Pezsgőfröccs, angol cigaretta a treff kilences mellé

Nem kellett rendőri beavatkozás, nem kellett belügyminiszteri tilalom, a kártya meghalt magától. Halálának oka orvosi megállapítás szerint: „végelgyengülés”.

A számtalan pesti játékklub közül kilenc bezárta játékszobáját. Kár az elfogyasztott villanyért, amelynek árát nem tudja behozni a pinkajövedelem. De a legtöbbje még makacsul ragaszkodik létéhez. Bár ezek a kísérletek csak szánalmas vergődések. Demokratizálták a belépési feltételeket nemcsak a hivatásos játékklubokban, hanem az elitebb körökben is. És demokratizálódtak a zsetonok is. Ahol azelőtt a legkisebb zsetonegység 50.000 koronás volt, ott most ötezres értéként számítják az elegáns, karcsú csontkarikát. Azonban ezek a könnyítések sem vonzanak, mint ahogy nem csábítja a „kikészített” pesti polgárt az sem, hogy több játékklubban a treff kilences és a piklász mellé pezsgőfröccsöt, angol cigarettát, szendvicset szolgáltatnak ingyen.

Végigjártuk a pesti klubokat. Az újságróli személytelenség ezúttal megengedi, hogy megírjuk: *boldogan* tapasztaltuk a kártya halálát. A riport nekrológ is egyben. Illik tehát, hogy megemlékezzünk az elhunyt hátramaradottairól.

Aki egzisztenciátlanává válik a kártya halála révén

Sokan vannak. Pinkabérlők, játékmesterek, krupié, zsetonosok, „slepperek”, „gratulánsok”, „lovakok” járnak most kétségbeesetten a pesti éjszakában. Furcsa, züllött, mások tönkrejutására spekuláló társadalom, amely éveken keresztül mások tönkrejutásából élt, míg végre azon is, bukott meg.

Kikből állt ez a társadalom? Egyedei valóban válogatlanul kerültek együvé. Sokan tudják, hogy egy B. nevű kártyaprofesszor egyízben krupié-iskolát nyitott, ahol állástalan pincérekét, homályos, bizonytalan egzisztenciákat, a bűnözés priuszos lovagjait képezték ki a krupié mesterségére. De ezek mellett sokan voltak olyanok is, akik B-lista, nyugdíjazás, rokkantság révén kikoptak a polgári életből és kényszerűségből álltak a pénzszerző lapáttal a játékasztal mellé.

A „slepperek” letört nagyjátékosok voltak, akik amikor „elkészültek” a vagyonukkal, sovány díjazásért arra szerződtek a klubokhoz, hogy új, friss tőkét hajtanak fel a játékasztal mellé. Talán ezek voltak a legszomorúbb egzisztenciák. Mindegyik mögött egy eltévesztett, elrontott, élet regénye áll. Valaha sok pénzüik volt, aztán a kártya naroktikumába kóstitáltak és a gyilkos lázban mezítlenre vetkőztek. A család kimarta magából az eltévelyedettt, a barátok elkerülték. A letört gazdag embernek az lett a foglalkozása, hogy távoli ismerősöket keresett fel látzólag céltalanul „kis beszélgetésre” — valójában pedig azért, hogy konyak és szivar mellett megpendítse — „kérikalássan” — azt a témát, hogy sok pénzt lehetne nyerni itt és itt. Este együtt mentek fel a klubba és a slepper felvette az új játékosért járó „fej-

díjat”.

A gratuláns? Ez még „azelőtt” sem volt gazdag. Ennek még regény sincs foltos zakkója, kitaposott cipője mögött. Szegény ügynökök, éhező bohémek; állnak a játékasztal mellett, figyelik a lap járását és ha valaki hirtelen nyer, nagy bankot csinál, akkor melléurrannak, „gratulálnak” — amelyért kijár egy-egy apró zseton.

A „lovak” hivatásos játékos, aki ismeri a bakk és a chemin törvényeit, szabályait, tudja a logikátlan játék mégis kiszámítható logikáját. Nem a saját pénzével játszik, hanem olyantól kapja, aki még a játék formáit sem ismeri, csak ép nyerni akar. Olyan mint a zsoke — innen is van az elnevezése.

A kirabolt országból új zsákmányra a Balkán felé

Ez a gyászoló család. Ezek szereztek ebédet, hotelszobát, selyeminget, gadróbot mások izzadságából, véréből.

A társaság ismerős. Mintha már találkoztunk volna. Igen, ugyanők álltak 1922-ben és 1923-ban a hossz napsütésében a Szabadság téren. A konjunkktúra madamai parfümösen és opossumbundában.

Most mi lesz velük? A kifosztott, tönkrement város nem tud reagálni új konjunkktúrákra. Nem féltjük őket mégsem. Egy részük máris szedi a sátorfáját és az elpusztított csatatérről továbbvonul — dél felé. A Balkánon és lejjebb Konstantinápoly felé most indul el a kártya epidémiája. Cyprusi mintára a pesti kártyaszakértők mennek a konjunkktúra után országról országra.

Akik ittmaradnak? — elfulladnak a szennyben. Még elkínlódnak egy-két hónapig a legújabb garasos áldozatokkal, de aztán a még maradt játékszobákra is ráteszik a lakatot. És ahogy a tőzsdeüzletek visszavédlettek régi formájukká és Nasici helyett köménymagot árulnak benne, úgy a kártyaklubok is átalakulnak a reális munka színhelyévé.

*

A történetíró statisztikai adatok érdeklik. De nyilván el fog jönni ennek a kornak a drámaírója is, aki a pesti polgár tragikus figurája körül összefűzi majd a kor jellegzetes egyéb alakjait. Szerepelni fog a drámában a rendőrtiszt, aki a kártya által tönkretett sikkasztó vallomási jegyzőkönyvét írja. Ott lesz a mentőorvos, aki szírézés autón robova a hordágyon fekvő haldokló öngyilkos fölé hajol és hallja, amint az öngyilkos életétől búcsúzva ezt a szót hörgi: „kártya”.

És ennek a drámának — amelynek levegője karbolos, díszletei véresek — krupié, slepperek,lovakok és gratulánsok lesznek a statisztái.

Lukács István.